

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 23 Augustus 1908. No. 1599.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elken regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van leidegaven f —.12 per regel.

„Een vriend der wereld.”

Zoo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld. Jacob. 4:4.

In de wereld op zich zelf schuilt 't kwaad niet. Zelfs doen we aan de ere Gods te kort, zoo we al onze liefde van de wereld afleiden, en in geestelijke zelfvoldaanheid met niet dan verachting op haar nederzien. Of heeft niet God zelf die wereld zóó lief gehad, dat Hij zijn eengeboren Zoon voor haar heeft overgegeven? Is niet die wereld Gods creatuur? En zal niet ook die wereld met haar wonderen schatten den prijs en roem van Gods almogende kracht verheerlijken moeten?

Maar anders wordt het, als de wereld een eigen, zelfstandig bestaan, buiten en tegenover God wil voeren. Als ze haar geest tegen den Geest des Heeren overstelt. Zoo ze haar Koninkrijk tegenover het Koninkrijk van onzen God poogt op te richten. En indien ze nu ook u oproept en lokt, om u aan haar over te geven, in haar dienst te treden en aan haar glansen u te verslaven.

Dan toch is er geen sprake meer van die wereld in zich zelf, met haar onmetelijke creatuurlijke heerlijkheid, waarin de Heere onze God als haar Schepper en Instandhouder zijn majesteit openbaart, maar van het demonisch misbruik, dat die wereld van zich zelf maakt. Tot zulk misbruik is de onbezieldde natuur niet in staat. Ook de dierenwereld kan zoo iets uit zich zelf niet uitvoeren. Zulk een poging, om de wereld aan haar Schepper te onttrekken en als een eigen, onheilige macht tegenover God te stellen, kan alleen van den mensch uitgaan. Alles heeft de wereld in haar macht en kan aan haar leven een eigen stempel opdrücken. Of liever, ook de mensch komt daar niet uit zich zelf toe, maar wordt er toe gepspeerd door den onheiligen geest van den Boze.

Dan wordt die zich tegen God keerende wereld een soort persoonlijkheid, een macht, een heerschappij voerende afgod. Die tot afgod geworden wereld stelt dan de wet voor het leven; verordeneert hoe het saam leven onder de menschen wezen moet; wat geest den boventoon zal voeren; wat gebruiken en manieren en ieder moet navolgen; waarmee we dwepen moeten; waaraan we onzen tijd en onze kracht en ons geld zullen toewijden; wie de talenten en genieën zijn die we als de „grooten mannen onzer eeuw” te eeren hebben; welke literatuur geliefkoosd zal zijn; kortom, wat in elk opzicht als mode regel zal stellen.

Om deze wereld-mode vormt zich dan een kring, die er zich aan verlaat, en als minderwaardig een ieder uitwerpt, die er zich niet stiptelijk aan onderwerpt.

Nu staat natuurlijk, wie van Jezus is, tegen de aldus begrepen „wereld” lijfrecht over. Hij voelt terstond of hij met een „wereldschen” of met een „Christelijken” kring in aanraking komt. Over en weer werken hier voelhorrens. De „wereld” merkt het terstond of ze met een „kind van God” te doen heeft, en een „kind van God” ruikt het onmiddellijk als de adem der „wereld” uitgaat. Er is hier tweerlei geest, tweerlei toon, tweerlei ideaal. Wat den één warm maakt, laat den ander koud. Er waait hier tweerlei wind, en al naar de wind is dien het scheepje in zijn zeil opvangt, gaat de koers van het leven.

En toch komen we met die brute, krasse, alle aanraking afsnijdende tegenstelling in den regel niet uit. Soms wel. Dan namelijk, als de „wereld” in haar overmoed zichzelf vergeet en in het dierlijke en demonische versinkt. Als alle schaamte wordt afgeworpen, en de zondige broodronkheid haar hoogtij viert.

Dan is over en weer afsnijdend en uitsluitend de eenig mogelijke positie. Dan staan „wereld” en Christelijke levenskring vlak en onverschrokken tegen elkander over. Dan gaat Johannes met een kemelhaar om de schouders de woestijn in, dan vliedt wie kan in de eenzaamheid terug, en is de „mijdinghe” der Doopers aan de orde.

Doch dit duurt niet. Zoo toch zou de Christenheid haar invloed op de wereld, nu in goeden zin genomen, geheel verliezen. En wat Jezus in het hoogepriesterlijk gebed bad: Ik bid niet dat Gij ze uit de wereld weg neemt, maar dat Gij ze bewaart in de wereld, zou zijn betekenis inboeten. Reeds de apostel leerde 't zoo terecht: We kunnen niet geheiligd ons van de wereld afscheiden.

De tijdperken van schaamteloosheid en demonischen zin nu daargelaten, mag het

contact met de wereld nooit geheel gebroken worden. Ook in de wereld ligt voor de discipelen en discipelen van Jezus een roeping. En de heilige kunst is nu maar, dat contact met het leven der wereld te bewaren, zonder dat de zondige, afgodische zelfverheerlijking der „wereld” onzen geest vergiftigt.

En dit nu komt hieraan uit, of ge in de wereld zóó verkeert, dat ge haar vriend wordt en toont te zijn, of wel dat ge als „een vriend van God” plichtshalve en zonder voor haar afgod ooit de knie te buigen, op de markt des levens met de kinderen der wereld omgaat.

Het speciaal Christelijk terrein is veiliger, en het is te verstaan, dat zoo velen zich liefst geheel op dat speciaal terrein terugtrekken. Een predikant heeft een veel gemakkelijker positie dan de koopman.

Maar al zijn er nu zeker aantal personen, die zich geheel op dat speciaal terrein van prediking, van zending, van christelijke philanthropie enz. kunnen terugtrekken, voor de groote massa der christenen is dat niet het geval. Hun beroep, hun levenspositie, hun werkkring stelt hun den eisch, om midden in het leven te verkeeren, en dit juist maakt voor hen het gevaar, om in de wereld zich te verliezen, veel grooter.

En dan is het maar de vraag, hoe verkeert ge in die „wereld”? Als een vreemde, of als een vriend?

Zet over die vraag u niet te spoedig heen. Er schuilt in ieder onzer een zondig ik, dat altoos vriend van de wereld is. Die wereld heeft zoo veel schoons, zoo veel aantrekkelijks, zoo veel dat ons zondig ik toesprekt, vleit en boeit, en zelfs de waarachtig bekeerde voelt dien prikkel telkens opnieuw. Zonder dat zou er geen strijd, geen verzoeking in ons leven meer zijn.

Maar omdat ge in dien zin nog telkens den „vriend der wereld” in eigen boezem terugvindt, daarom zijt ge nog geen „vijand Gods” gesteld.

Het komt er maar op aan, of ge in uw hooger ik, in uw dieper zelfbewustzijn, in die wereld voor God en tegenover haar zondig drijven staat. Of wel dat uw Christelijk belijden slechts een mantel is, dien ge omhangt, en dat uw ware ik eerst uitkomt, als ge dien mantel eens aflegt en volop in de wereld geniet kunt.

Dan toont ge de wereld lief te hebben, en uw Christelijk belijden slechts als een last te gevoelen, en dan natuurlijk is *vriend* *den* *God* uw eenig ware naam.

Er is nog een ander soort vrienden van de wereld, wien 't niet om haar zondige genietingen, maar om haar eere en haar prijs te doen is.

Dere herkent ge hieraan, dat ze de wereld sparen en met de wereld medeelen in het afgeven op het „geloovige volk”.

Ze verbergen daarom hun Christendom niet. Soms zelfs kunnen ze zeer warm voor den Christus uitkomen. Maar toch altoos zoo, dat ze hiervoor een vorm zoeken, die de wereld niet stoet of kwetst. En hun doel is bereikt, zoo de wereld hen maar gunstig van de overige Christenen onderscheidt, en hun het getuigenis geeft, dat ze, nu ja wel Christenen zijn, maar zóó dat 't niet hindert. De wereld heeft dan voor dezulken niets dan lof. Zoo onpartijdig, zoo stipt rechtvaardig, zoo echt human. En het eind 's, dat ze in de kringen der wereld zich thuis gevoelen, met die kringen uiterst vertrouwelijk omgaan, en daarentegen het gezelschap der „geloovigen” mijden, en zich niet ontzien vooral onder hun vrienden uit de wereld telkens weer te doen uitkomen, dat ze op die „geloovigen” niet zonder medelijden neerzien, ja, desnoods bereid zijn, ze openlijk te weerstaan.

Nu zeggen we niet, dat de „geloovigen” hiertoe niet dikwijls aanleiding geven door kleinegeestige bekrompenheid. En zelfs ontkennen we niet, dat er onder de „geloovigen” soms „vrienden der wereld” zijn van zeer bedenkelijk allooi.

Maar dit alles verontschuldigt deze zoekers van de eere der wereld niet. Het feit blijft, dat ze de vriendschap der wereld hooger stellen, dan de vriendschap van wie voor Jezus in de bres staan.

Dat merkt men in hun particulier, dat merkt men in hun openbaar leven.

En dat nu mag niet vergeet. Het vloekt tegen de liefde, die Jezus voor elk van zijn getrouwen voor al zijn getrouwen vraagt.

De broederlijke liefde sluit de vriendschap der wereld uit.

Officiële Berichten.

Generale Synode

der Gereformeerde kerken in Nederland.

De generale Synode der Gereformeerde kerken in Nederland, opende Dinsdag 18 Augustus 'smorgens 10 ure hare zittingen in de Keizersgracht te Amsterdam. Zij was voorafgestaan door een ure des gebeds, op Maandagavond in de Boomsloukerk, waarbij Ds. B. van Schelven, praeses der vorige Synode, na gesproken te hebben over Habakuk 3: 2b: „Uw werk o Heere, behoud dat in het leven, in het midden der jaren,” in den gebede vooring.

De Synode werd namens de saamroepende kerk van Amsterdam geopend door Ds. H. van Loon, met het laten zingen van psalm 89: 1 en 2, en de lezing van Matth. 23: 24-43. In zijn openingswoord bracht Ds. Van Loon in herinnering, hoe nu 16 jaar geleden in dit kerkgebouw de twee groepen van Gereformeerde kerken voor de eerste maal in ééne Synode samenkwamen; hoe door Gods goede hand het werk der saamsmelting voortgang had genomen in de kerken, en hoe de arbeid der verschillende Synoden heerlijke vruchten had afgeworpen, waarbij hij met name wees op de besluiten in zake de leervervalsing, te Utrecht genomen. Daarna ging hij voor in gebed.

Nog werden op verzoek van den voorloopen voorzitter de credentiebrieven der afgevaardigden door Ds. Breukelaar en Ds. Van Schelven. Alle werden in orde bevonden. Alleen Groningen en Friesland (het N. gedeelte) hadden ieder één secundus ouderling afgevaardigd. Het moderamen der Synode werd daarop aldus geconstitueerd: Ds. H. Hoekstra, praeses, Ds. W. Doorn, assessor, Ds. A. de Geus en Ds. K. Fernhout, scribae.

Ds. Hoekstra, het praesidium aanvaardende, zegt der Synode dank voor het vertrouwen, in hem en de andere leden van het moderamen gesteld en brengt namens de Synode dank en aan Ds. Van Schelven voor het inleidend woord, in de ure des gebeds gesproken, en aan de kerk van Amsterdam voor den voorbereidenden arbeid, door haar als synodale kerk verricht.

Voorts verzoekt hij de professoren der Theol. School en die der Theol. Facult. van de Vrije Universiteit, de dienaren des Woords in de kerk van Amsterdam en de rapporterende broeders als adviseerende leden plaats te nemen.

Daarna spreken de leden der Synode door op te staan hunne instemming uit met de belijdenisschriften van de Gereformeerde kerken.

De zorg voor het persverslag wordt opgedragen aan Ds. H. Meijer en Dr. P. J. Wijngaard. De praeses stelt thans aan de orde de voorstellen van de partic. Synode van Noord-Brabant en Limburg en van Overijssel aangaande de werkwijze der Synode. Deze voorstellen houden hoofdzakelijk dit in, dat de Synode zich splitste in vier afdelingen en dat alle voorstellen en ingediende rapporten in al de vier afdelingen worden behandeld, alvorens een bepaald advies van een commissie uit die afdelingen ter synodale tafel worde gebracht.

Onderscheidene broeders voeren hierover het woord: o. a. Dr. Schot, Dr. Wagenaar, Ds. Goedbloed, Ds. Klaarhamer, Ds. Van Schelven, de onderling Singels en Kortlang, en de adviseerende leden Prof. Rutgers, Noordtj, Lindeboom en Kuiper.

Na breede discussie besluit de Synode te blijven bij de tot dusverre gevolgde wijze van werken.

Na de pauze worden de onderscheidene punten van het agendum verdeeld over vijf commissiën van praeadvies. Op voorstel van den praeses wordt besloten Woensdag niet te vergaderen, maar aan de commissiën van praeadvies dien dag gelegenheid tot overlegging te geven, en voor zoover mogelijk, hare rapporten in gereedheid te brengen.

De praeses verzoekt ook de afgevaardigden der buitenlandse kerken, waarna deze eerste zitting der Synode met psalm 84: 5 en dankgebed door den praeses gesloten wordt.

Tweede Zitting.

Donderdag 20 Aug. 'smorgens 9 uur.

De praeses opent de vergadering met het laten zingen van Ps. 117, het lezen van Ps. 87 en gebed.

Hij geeft aan twee opgekomen secundus afgevaardigden gelegenheid hunne instemming met de belijdenisschriften der Gereformeerde kerken te betuigen, waaraan zij voldoen. Daarop wordt de presentielijst gelezen.

De uitgever van *De Spiegel* krijgt verlof om hienemiddag photographische opname van de Synode te nemen.

De acten van de gehoudene vergadering worden gelezen en gearresteerd.

Als commissie voor de financiële aangelegenheden der Synode worden benoemd Ds. W. Doorn, Ds. H. W. van Loon en de onderling W. van Aardenne.

Overeenkomstig bestaand gebruik wordt vast gesteld, op Zaterdag en Maandag geen vergaderingen te houden.

De praeses verzoekt Prof. Jager en Pastor Kollhof, die namens de Kerken van Benthem ter vergadering zijn verschenen. Hun en ook Dr. Ellis, die te deser stede kwam, zal hienemiddag gelegenheid gegeven worden de Synode toe te spreken.

Gen. Syn. gelezen hebbende het bezwaarschrift van Br. A. de Kraker c.s., verzoekende den Kerkeraad van Zaanslag A. te gelasten tot afgifte van attestatie, is van oordeel:

dat het overgaan van leden der Kerk van het ene naar het andere deel, ter plaatse waar de Kerk nog gedeeld is, zoo veel mogelijk behoort te worden tegengegaan, tenzij er billijke redenen zijn, die daartoe dringen en dit met wederzijdsche bewilliging kan geschieden; dat echter de Kerkeraad, als een lid der gemeente, hetwelk gezond is in 't geloof en in den waddeel onbesproken, beslist zijn wil uitspreken om over te gaan en daarbij volhardt, aan zulk een lid ten slotte ter wille behooren te zijn;

dat hierbij evenwel van geen opvragen of meegeven eener attestatie, in den zin van art. 82 K. O. sprake behoort te wezen, wijl zulk een lid niet naar elders vertrekt; — en dat derhalve de weigering van den kerkeraad van Zaanslag A., om attestatie af te geven aan Br. A. de Kraker c.s. niet in strijd is met eenige kerkelijke bepaling, — en besluit mitsdien:

a. niet te voldoen aan het verzoek van Br. A. de Kraker c.s.;

b. van dit oordeel en besluit aan Br. A. de Kraker c.s. en den kerkeraad van Zaanslag A. kennis te geven.

Na breede bespreking, waaraan deelnemen de Prof. Lindeboom, Rutgers en Kuiper, Ds. De Geus en Ds. Breukelaar, wordt de conclusie van de commissie van praeadvies aangenomen.

Ter tafel komt nu het bezwaarschrift van Br. M. Ritsema Sr., te Leens.

Op advies van de Commissie van praeadvies wordt hieromtrent aldus besloten:

a. dat de Generale Synode acht, dat bij de eerstgehouden stemming, waarbij drie broeders voor twee vacatures een gelijk aantal stemmen verkregen, niemand gekozen is;

b. dat er geen enkel kerkrechtelijke grond is, om de tweede stemming ongeldig te verklaren.

c. Deze conclusiën worden aan Br. Ritsema en aan den kerkeraad te Leens toegezonden.

Ds. W. H. Gispert Jr. rapporteert omtrent een bezwaarschrift van Mevr. Casimir—Looman tegen de handelingen van de classis Eemst in zake Ds. O. Casimir.

Overeenkomstig het praeadvies wordt besloten, dit protest niet in behandeling te nemen, wijl het niet gediend heeft op de mindere vergaderingen.

Ds. Bouma van Middelburg rapporteert over het verzoek van de classis Kollum, om te beslissen, welke de goede praktijk is, naar de Gereformeerde belijdenis in zake den doop van kinderen van doopeliden.

Onderscheidene broeders nemen deel aan de discussie over genoemd rapport.

Het rapport zal in nadere overweging genomen worden. Daarna wordt behandeld het verzoek der Classis Hallum, dat de Gen. Syn. overwege, welke middelen kunnen worden aangewend om een extra collecte voor de Theol. school ten gevolge van de nalatigheid, te voorkomen; en of het met name daartoe niet noodig is de kosten der instandhouding van de Theol. School voortaan elk jaar om te slaan over de kerken, gelijk dat met de andere gewone Synodale kosten geschiedt. De Comm. v. praeadvies stelt bij monde van den rapporteur Ds. Klaarhamer voor, aan de Classis Hallum te antwoorden:

a. dat de Synode van oordeel is, dat de kerken in haar vroegere synodale samenkomsten het dragen van de financiële lasten aan de instandhouding der Theol. School verbonden, zoo billijk mogelijk hebben verdeeld door goed te vinden, dat elk harer twee collecten per jaar voor dit doel zouden houden, dat dus, indien de extra collecte in 1907 door het niet nakomen van dit besluit mede noodzakelijk is geworden, gelijk genoemde classe beweert, dit dan wel aan de afkeurenswaardige nalatigheid van sommige kerken, maar niet aan de onbillijkheid der gemaakte bepaling is te wijten;

b. dat, aangezien een meerdere vergadering niet is een bestuurscollege met een eigen dwingende en bindende macht over onderhoorige kerken en personen, maar een vergadering van Kerken, waarin deze haar eigen macht bijeen brengen, en saamkomende tot het in art. 30 der K. O. duidelijke omschreven doel, waartoe niet behoort noch kan behooren de regeling van noch het ingrijpen in de financiële aangelegenheden der plaatsel. kerken, aangezien in deze de eene kerk geen zeggenschap over de andere heeft;

derhalve ook een Gener. Syn. ten eenenmale de bevoegdheid mist, om de kerken i. z. financiële aangelegenheden te binden bijv. door een hoofdel. omslag, of door te bepalen, welk bedrag door een bepaalde kerk moet worden bijgedragen ter uitvoering van een genomen beslissing, en dus de vaststelling van een quotum voor een plaatselijke kerk alleen dan kan geschieden, wanneer het geldt uitgaven die rechtstreeks uit het kerkverband voortvloeien; c. dat het sub b. gesegde de betaling van de onkosten veroorzaakt door het saamkomen eener Gener. Syn. geen inbreuk of uitoondering maakt, aangezien deze uitgaven door haar zelf ten gevolge van haar saamenkomen gemaakt, rechtstreeks uit het kerkverband voortvloeien en zij derzelve betaalt naar een maatstaf door haar zelf vastgesteld;

d. dat echter naar het oordeel der Synode de Kerken wel zedelijk gehouden zijn en zich in de conscientie voor God behooren gebonden te gevoelen tot het dragen van onkosten, voortvloeiende uit hetgeen zij zelve overeengekomen zijn samen uit te voeren of in stand te houden, en dus met name ook het voldoen van wat haar Theol. school kost, aangezien zij zelve tot het instandhouden van deze school besloten hebben;

dat derhalve, zoolang deze school met goetvinden der kerken voor haar rekening blijft bestaan, geen kerk zich aan het mededragen van deren last mag onttrekken;

niet enkel, omdat hierdoor de zusterkerken meer dan noodig ware belast worden, maar vooral, omdat trouw aan het voor God en aan elkander gegeven woord eischt, dat elke kerk naar vermogen haar aandeel in deren last drage;

e. dat derhalve de Generale Synode met de classis Hallum haar leedwezen uitsprekt over de afkeurenswaardige nalatigheid van sommige Kerken in deze, en haar dringend opwekt, om voortaan te handelen naar het saamen genomen besluit, overeenkomstig haar belofte uitgedrukt in den credentiebief harer afgevaardigden ter meerdere vergaderingen.

Na breede discussiën wordt overeenkomstig dit praeadvies besloten.

Daarna wordt pauze gehouden.

Kort verslag van de vergadering der classis 's-Bosch op 22 Juli 1908.

De president der vorige vergadering Ds. H. J. Binnema laat zingen psalm 87: 4, leest Efeze 4: 1-16 en vraagt den zegen des Heeren over allerlei arbeid.

Na onderzoek blijkt, dat negen kerken wettig vertegenwoordigd zijn.

In het moderamen nemen zitting Ds. J. Bosch van Genderen voorzitter, Ds. Aalders, assessor, en Ds. Binnema wordt aangewezen als scriba, wijl een ander vroeger de beurt voor hem heeft waargenomen.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en zonder aanmerkingen goedgekeurd.

Ter vergadering is een verzoekschrift uit Eindhoven, om advies van de classis in betrekking het instellen der ambten en de kerk in die stad meer tot openbaring te brengen.

Tot dusver heeft de raad der kerk van Helmond de zorg van sacramentsbediening zoo veel mogelijk waargenomen.

Door uitbreiding van den kring der Gereformeerden te Eindhoven en omstreken wordt zulk voor de kleine kerk van Helmond te veel, aldus wordt ook door de afgevaardigden medegedeeld. Ook is er een schrijven van deputaten tot den evangelisatiearbeid ingekomen. Sommigen van deze broeders zijn gewaast om te onderzoeken en te overwegen. Hun advies is eenparig om zoo mogelijk de kerk daár tot openbaring te brengen, wijl meer sacramentsbediening gevraagd wordt.

De classis maakt geen bezwaar en verheugt zich dat het kerkelijk leven in deze gewesten opbloeit.

Aan Ds. Binnema, als consulent van Helmond, wordt opgedragen in deze te doen wat wenschelijk en noodzakelijk is.

De afgevaardigden der Provinciale Synode doen eenige mededeelingen en wijzen vooral op een voorstel van de classis Leiden ter Particuliere Synode van Zuid-Holland, noordelijk gedeelte.

Dit voorstel komt hierop neer, om aan de Generale Synode voor te stellen, het werk der Evangelisatie in verschillende provincies zoo veel mogelijk te regelen en te steunen.

Met dit voorstel is Brabant Synode het eens.

De kerk van Tilburg brengt rapport uit over de overdracht en verkoop der gebouwen, vroeger behorende bij de classis en nu het eigendom van en op naam der kerk te Tilburg.

De kerk van 's-Bosch brengt het emeritaat van Ds. Mulder ter sprake.

Er wordt op gewezen, dat deputaten der provincie dit goed te keuren hebben; geadviseerd wordt dit spoedig te doen, hetzij door vergadering of bij rondschrijven, en dan kan deze zaak voor afgegaan beschouwd worden.

Tilburg vraagt: hoe te handelen met een man en kinderen, die elders gedoopt zijn door een persoon, die geen bewijs kan leveren, dat hij door een gemeente of meer gemeenten in het ambt gezet is.

De classis raadt nog meer te onderzoeken en advies in te winnen; hieraan hoopt Tilburg te voldoen.

De kerk van Veer vraagt om raad en ontvangt dien, waarop de afgevaardigden tevreden betuigen.

De regeling der vacaturebeurten is: dat Helmond in deze drie maanden gediend zal worden door 's-Hertogenbosch en 's-Gravenmoer en Helmeven door 's-Hertogenbosch.

De volgende vergadering zal D.V. den 3den Woensdag van October gehouden worden.

De vergadering wordt met dankzegging gesloten door den voorzitter Ds. J. Bosch.

Namens de classis, H. J. BINNEMA, scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Gorinchem, gehouden te Gorinchem, Woensdag 12 Augustus 1908.

1. Opening der vergadering door Ds. J. E. Reyenga; gezongen Ps. 100: 1; gelezen Ps. 133; gebed.

2. Het moderamen wordt geconstitueerd uit de Ds. J. E. Reyenga, praeses; C. J. H. van Diemen, scriba en C. Lindeboom, assessor.

3. Lesing en arrestatie der notelen; visie der credentiaelen.
4. Rapport bij monde van Dr. K. J. Kapteyn, rapporteur van de afgevaardigden ter Partij. Syn. van Zuid-Holland (zuid. gedeelte) gehouden te Gorinchem, 11 en 13 Juni 1908.
5. Onderzoek naar art. 41 D. K. Asperen verzoekt opnieuw den steun der classis, tot het beroepen van een Dienaar des Woords. Hardinxveld vraagt bij vernieuwing den kerken der classis, om te willen collecteren, ten behoeve van den eventueelen bouw cener Chr. school aldaar. Gorinchem brengt een moeilijk doopgeval ter sprake, dat op de Februari-classis niet afdoende was behandeld kunnen worden.
6. Leerzaam vraagt toepassing van de zetrup der censuur.
7. Ingekomen stukken. Een schrijven van den kerkeraad van de kerk van Giesendam B. waarin deze meedeelt, op grond van „verschil van meening over verschillende zaken van leer en leven“, dat, in hij, en de gehele gemeente, gebroken hebben met het kerkverband der Geref. kerken in Nederland. De classis vernoot met diep leedwezen deze droeve kennisgeving, en stelt deze zaak in handen van een deputatie, die langs een door de vergadering aangewezen weg, in vereniging met den kerkeraad van Giesendam A. beproeven zal, den Kerkeraad en de gemeente (die niet in haar geheel in de breuke instemt) tot schuldbelijdenis te brengen, en van dit besluit terug te doen komen.
8. Vaststelling van een nieuwe percentage-regeling voor de bijdrage aan Hulpbehoevende Kerken.
9. Vereffening der geldelijke zaken.
10. Regeling der vacature benrten: Asperen, Drs. J. E. Reyenga, G. Verrij, Langerak, Drs. C. Lindeboom, H. Happers, Lexmond, Drs. C. J. H. van Diemen, J. van der Vlies, Noordebos, Drs. K. J. Kapteyn, J. van der Vlies, Vianen, Drs. W. H. Bouwman, C. J. H. van Diemen.
11. Sluiting der vergadering door den praeses; met dankzegging door den scriba.
Namens de classis Gorinchem voornemens:
C. J. H. van Diemen, h. t. Scriba.
Merkerk, 14 Augustus 1908.
Alle brieven en stukken den Kerkeraad der Geref. Kerk te Wormerveer betreffende, wordt men beleeft verzocht aan het adres van den scriba Br. Jb. Leguyt, Vleesch 40, te Krommenie, te zenden.

Buitenland

Gemengd Nieuws.

In de *Wachter*, het orgaan der Amerikaanse Chr. Geref. Kerk, lezen wij het volgende:
Wijzen van collecteren. In alle Engelsche sprekende gemeenten onder kerk, is bij t collecteren het zakje afgeschaft, hetwelk plaats heeft gemaakt voor de schaal die rondgaat, zoo dat iedereen zijn kan wat men offert. Dat de collecten op deze wijze opgenomen, groter zijn dan in den rondgang met het zakje, is wel mogelijk. Dat men met dat doel het zakje door de schaal verving, zei men misschien niet hardop, maar, schoon niet tot eere gezegd, toch bleek ook die reden soms niet ondoelmatig.
In een Roomsche Kerk te Worcester, Mass, nu heeft men ook de schaal afgeschaft. Voor in de kerk is een registreermachine geplaatst, waardoor iemands gift wordt aangeduid, zoodra de gever ze heeft gestort. Iedere kerkangker moet het bureau passeeren en niemand kan de goe gemeente meer bedriegen, wordt er gezegd; wat daar blijkbaar plaats vond.
In de schaal kon op zijn best alleen mijn buurman zien wat ik leef, maar op deze wijze weten allen hiervan.
Het bericht zegt, dat op deze wijze de toestand van de kas der gemeente zeer bloeiende is geworden en de collecten de vroegere verre overtreffen. Het mag tot hare schaamte zijn en vele anderen schaamtroof maken, maar niettemin een feit dat niet is te ontkennen.
Het Protestantisme schijnt op de Philippijnen veld te winnen.
De Presbyterianen hebben van uit Amerika op die eilanden gearbeid en in een tijd van 8 jaren stichtten zij 80 kerken, met 20 predikanten en 80 evangelisten. De bevolking is voor het grootste deel afkeerig van de Roomsche kerk, maar groote riansche zending heeft niet ten doel het volk van de Roomsche kerk af te trekken, maar wel om hem, die tot ongeloof vervielen, tot bekeering te brengen.
Graaf Zeppelin. De naam van graaf Zeppelin zweeft thans op aller lippen. In de *Allgem. Ein-Luth. Krig.* lezen wij omtrent dezen Duitschen edelman het volgende:
Den 4den Augustus 1870 reed graaf Zeppelin zijn bekende patrouille bij Weissenburg in het vijandige land, en den 4den Augustus 1908 zweefde hij in zijn bestuurbare luchtschip er over heen, terwijl het sedert lang een deel van Duitschland uitmaakt. Welk een gevoel van dank zal hem doorstroomd hebben! De graaf is, gelijk een reeks van de grootste uitvinders en ontdekkers, een geloovig Christen. Dit kan die stellers in den lande tot geruststelling zijn, die in de vernietiging van het luchtschip bij Echterdingen de straf voor menscheijke vernietigheid wilden zien. Een kinderlijk vroom en ootmoedig man, die zich een van God begenadigd werktuig noemt, heeft het ondernomen, om den weg door de wolken te bannen. Hij heeft aan zijn zending geloofd. In dit geloof verbruikte hij zijn geheele vermogen en maakte hij nog schulden bovendien, tot dat hij de overwinning behaalde. En dit geloof, dat zich door niets van de wijs laat brengen, is het groote, het overweldigende, waardoor zich het Deutsche volk laat meeslepen. Wanneer geheel vrijwillig, nadat het luchtschip vernield was, overal de handen zich openden, wanneer de schitterendste bijeenbrenging van geld, die Duitschland sedert 1813 gezien heeft, plaats had, dan was dit een bulgen voor de geloofkracht en de overwinning van een persoonlijkheid als Zeppelin en tegelijk een opbloeien van het Deutsche nationale idealisme. En het is merkwaardig, dat bladen die anders, wanneer het een brand in Thüringen, of vervolgde Joden in Rusland of een hongersnood in Indië geldt, honderdduizenden markten vergaderen, bladen als de *Vossische*, het *Berliner Tageblatt* en de *Lokal Anzeiger*, nu in verhouding weinig ingekomen gaven hebben te vermelden. De bepaald Duitsch nationale bladen hebben daarentegen groote geldsommen ontvangen, zoodat men kan verwachten dat een vijf miljoen mark voor Zeppelins werk zal bijeen gebracht worden.

WISCKEL.

Door Kinderen.

BENJID.

Op een avond in het najaar van 1647 klopde een jonkman, of liever een knaap — hij was ruim 14 jaar oud — aan de woning van een beroemd schilder te Amsterdam, Bakker geheeten.

De jongeling had reeds veel ondervonden, en zag er voor zijn leeftijd oud uit. Daarbij was hij vermoed, want hij had met een tamelijk zwaar pak op den rug, den langen weg van Haarlem, zijn geboorteplaats, naar Amsterdam te voet afgelegd.
Jan de Baan, zoo heette hij, was in eerstgeboorte stad geboren. Hij had het ongeluk gehad, zijn ouders reeds vroeg te verliezen. Gelukkig dat een oom die te Leiden woonde, zich over den wees ontfermde en hem tot zich nam.
De kleine Jan toonde al jong veel aanleg voor de teekenkunst. Zijn oom die dat bemerkte, liet den knaap dan ook reeds zeer jong in het teekenen en schilderen onderwijzen. Doch weder trof het kind een zware slag, daar de oom kwam te sterven, toen Jan nog pas 12 jaar oud was. Hij vond echter gelegenheid zich te blijven oefenen, tot hij eenigen tijd daarna hoorde, hoe te Amsterdam de bekwaame schilder Bakker woonde, voor wiens huisdeur wij Jan aantreffen.
Op zijn verzoek binnengelaten, werd de jonge reiziger door den schilder vriendelijker ontvangen dan hij ooit had durven hopen. De Baan liet eenige schetsen, teekeningen en proeven van schilderkunst zien, waaruit Bakker aanstonds opmerkte, dat er in zijn jonge bezoeker wel een kunstenaar schuilde kon. Men raakte in gesprek en het eind van de zaak was, dat de meester zei:
„Ik heb meer leerlingen die hier elken dag komen, en wil het gaarne ook met u beproeven. Daar ik begrijp dat gij hier geen vrienden of bekenden hebt, kunt gij voor eerst bij mij blijven, en zullen wij na een paar maanden verder zien. Ik kan dan ook over uw vorderingen oordeelen.“
(Wordt vervolgd).

HANDENARBEID.

Nu bijna 2 eeuwen geleden, in het jaar 1715, stierf een vrouw, die zoowel in Nederland, haar vaderland, als daarbuiten, bij velen bekend en beroemd was. Dit dankte zij aan haar bijzondere bekwaamheid en kunstvaardigheid in arbeid met de handen.
Johanna Koerten, zoo heette zij, had zich er van jonge af op toegelegd, allerlei dingen die zij om zich heen zag na te bootsen. Zij maakte daarbij gebruik van de schaar, het penseel, de naald en de pen. Later in het huwelijk getreden met zekeren Blok, zette zij haar kunstwerk voort, hetwelk trouwens allengs veel geld begon op te brengen.
Zoo leverde zij tamelijk goede teekeningen en niet onverdienstelijke schilderijen. Hoofdzakelijk echter is zij beroemd geworden door haar zeer kunstige, fijne knipsels, die haar veel werk kostten en bijzonder fraai waren. In het maken van kunstbloemen werd zij door niemand overtroffen en door weinigen geëvenaard. Meesterlijk verstand zij het zoogenaamde spelwerken, anders gezegd, kant maken. Uit was vervaardigde zij zeer schoone voorstellingen van vruchten en andere voorwerpen. Ook verstond zij de kunst om op glas te graveren.
Het gerucht van haar groote bekwaamheden verspreidde zich wijd en zij. Wanneer aanzienlijke vreemdelingen te Amsterdam kwamen, waar zij woonde, versuimden zij zelden Johanna Blok een bezoek te brengen. Vaak kochten zij haar dan de kunstwerken voor hooge prijzen af. Onder de hooge bezoekers behoorden ook caesar Peter de Groote, die op het einde der 17de eeuw ons vaderland bezocht.
Eens kwam de paltsgraaf Johan Wilhelm naar kunstwerken bezichtigen. Hij bewonderde vooral drie fraaie knipsels, en bood er duizend gulden voor, een som toen vrij wat meer waard dan nu. De kunstenaar wilde ze echter voor dat geld niet geven. Ze hebben mij, seide zij, te veel tijd en moeite gekost.
Beter slaagde de Deutsche keizer Leopold, misschien wel omdat hij nog ruimer betalen wilde. Hij bestelde haar een kunstwerk, dat later in het kunstkabinet te Weenen werd geplaatst, en daar denkelijk nog te vinden is. Er zijn trouwens nog meer bewijzen van haar kunst en werkzaamheid in wezen gebleven.
Deze beroemde vrouw werd 65 jaar oud, en is door geen latere kunstenaars in haar arbeid overtroffen.

AAN VRAGERS.

In de Apocriefe boeken zijn er twee, die heeten het derde en het vierde boek van Ezra of van Esdras. Maar waar zijn dan het eerste en het tweede boek? vraagt P.
Tot antwoord diene, dat men oudtijds soms het boek Nehemia het tweede boek Ezra noemde, wijl het een vervolg op dit boek is in zekeren zin. Daar nu de twee andere boeken bovengenoemd, ook heeten van Ezra te zijn, noemde men die 't derde en vierde. 't Zijn boeken die weinig beduiden, en nooit zijn beschouwd als gewijde geschriften.
Er zijn meer zulke zoogenaamde aanhangels tot de bijbelboeken, o. a. tot het boek Daniel. Doch ze bevatten veelal dwaasheden en onbetrouwbare verhalen.

CORRESPONDENTIE.

Briefschrijvers gelieven een weinig geduld te oefenen, daar uitstel geen afstel is. Geregeld wordt hetgeen inkomst behandeld, doch ook het andere moet zijn beurt hebben.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Heerjansdam en Dirksen, C. H. Elioga, cand. te Kampen. — Kieftwinder, H. Meulink, te Meliskerke. — Winsum (Gron.), S. Idema, te Schildwoude (Gron.).
AANGENOMEN: Wolfartsdijk, G. J. D. Anders, te Dussen.
BEDANKT: Ierseeke, S. O. Los, te Nieuwerood. — Hoek (bij Terneuzen), K. Oussoren, te Baarland. — Nieuwendam, J. G. Ubink, te Ooster Nijkerk.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Blankenham, E. van den Berg, te Tricht. — Wapenveld (toez.), A. H. Couvée, cand. te 's Gravenhage. — Wageningen, G. Verdoen Kleijn jr., te Acquoy. — Delft, Dr. J. P. de Bie, te Arnhem. — Raalte, G. v. Rhijn, te Emst.
AANGENOMEN: Hilvarenbeek, H. Thoden van Velzen, te Nieuweschans.
BEDANKT: Ter Heijde, W. Coenraad J. Wan, cand. te Rotterdam. — Wieringerwaard, F. A. France, te Akersloot. — Bellingwolde, F. J. Folmer, te Kooten. — Werkhoven, W. de Lange, te Jutphaas. — Hoogwoud, H. J. Tossens, te Anna-Paulowna. — West-Zaandam, Dr. G. Visser te Aisen.

Advertentien.

GETROUWD:
W. J. KOLKERT Jnr.,
Leeraar Gymn. en H. B. S. te Winschoten,
en
N. KARDOES,
Deventer, 18 Augustus 1908.

De Heer en Mevrouw KOLKERT—KARDOES betuigen, mede namens de familie, hunnen hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden.

GETROUWD:
H. M. SCHAIK
en
WILHELMINA C. SCHAAF,
die, mede namens wederzijdsche familie, hartelijk dank zeggen voor de vele bewijzen van belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden.
Amsterdam, 20 Augustus 1908.

Heden overleed tot onze diepe droefheid in de hope des Eeuwigen Levens, onze innig geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader

JAN VERBURG,
in den ouderdom van ruim 64 jaren.
Uit aller naam,
Wed. J. VERBURG—
MIDDELMAN.
Zegveld, 15 Aug. 1908.

Den 15den Aug. 11. nam de Heere oververwacht tot Zich onze geliefde Broeder J. VERBURG,
Diaken der Geref. Kerk te Woerden.
Met voorbeeldigen ijver heeft deze broeder de zaak des Heeren mogen dienen. Wij verliezen zeer veel in hem. Het is ons een troost te kunnen zeggen, dat hij in vrede heenging.
Namens den Raad der Geref. Kerk te Woerden
J. W. GUNST, praeses.
W. SNEL, scriba.

De familie KERSSIES betuigt haren dank voor de hartelijke deelneming haar betoond na het afsterven van onsen geliefden Vader.
Uit aller naam,
N. G. KERSSIES, V. D. M.
Den Ham (Ov.) 18 Aug. 1908.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

TE KOOP
een groote partij in zeer goeden staat zijnde
KERKBOEKEN.

Te bevr. bij W. VAN GENDEREN, Aannemer van de Ger. Kerk te Gorkum.

KERKORGEEL.
Een gebruikt, doch als nieuw gerestaureerd **KERKORGEEL** aangeboden, schoon van geluid, met sierlijk front en kast van eikenhout, geschikt voor eene gemeente van 3 à 400 personen. Prijs / 800, te bevragen bij J. J. v. d. BIJLAARDT, Kerkorgelfabrikant, Wijstraat 43 Dordrecht.

4% Leening
der Vereniging tot Christelijk hulpbetoon aan Tuberculoselijders, uitgegeven ten behoeve van den bouw van het Sanatorium nabij Harderwijk.
De Obligatiën groot / 500 en / 100 van deze leening zijn dagelijks verkrijgbaar bij den Penningmeester der vereniging, den Heer J. DE LANGE te Ondshoorn.

REUMATIEK-REMEDIË.
Radicaal afdoend geneesmiddel.
reumatiek en jicht. 60 cts.
per flacon franco. Attesten gratis.
K. S. DE BOER, te Sneek.

NAAR ZUID-AMERIKA

met de stoomschepen van den Koninklijken Hollandschen Lloyd.
Eerstvolgende vertrekdagen voor Passagiers
van Amsterdam naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Ayres:

s.s. „Amstelland“ 8 September.
s.s. „Zaanland“ 8 October.
s.s. „Rijnland“ 7 November.

oor nadere inlichtingen wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, 131 Prins Hendrikade, Amsterdam.

ALGEMEEN ZUID-HOLLANDSCH ADVERTENTIE BUREAU
C. BROUWER GRAVENHAGE
Kantoor: DUNNE BIERKADE 31
— Filialen te ROTTERDAM en ZUTPHEN.
Belast zich met de plaatsing van Advertentien in alle BINNEN- en BUITENLANDSCHE BLADEN en staat daarbij haar Clienten, indien verlangd, met de meest uitgebreide voorlichting ten dienste. Hooge kortingen op de particuliere prijzen.
Dunne Bierkade No. 31, 's-Gravenhage.
Telefoon Intercommuniaal 923.
Opgericht in 1896.

LEVENSVZERZEKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND - - VERZEKERING
INBRAAK
DEN HAAG (vroeger Zutphen). Directie HENNY.
KAPITAAL / 4.000.000.00
RESERVEFONDS / 1.225.000.00

Wed. P. VAN ELK & ZONEN

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.
Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.
HILVERSUM, Langestraat 65.
HAARLEM, Kruisweg 69.
ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.
DORDRECHT, Wolwevershaven 23.

Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.
Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.
Sluiten BELEENINGEN.
Ontvangen GELDEN à DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.
Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

Gereformeerd Gymnasium te Arnhem.

Het 20 TOELATINGSEXAMEN zal D. V. plaats hebben op Woensdag 3 September a. a. Men melde zich hietoe aan bij den ondergeteekende.
HEREXAMENS op Donderdag 3 Sept. Opening van den nieuwen cursus Vrijdag 4 Sept. te 2 ure.

De Rector

Dr. F. F. C. FISCHER.

1908

Door deze vestig ik Uwe aandacht op een door mij in den handel gebracht Nieuw Merk Sigaren, Merk „1908“ volgens bovenstaand model en grootte, een zeer fijne 2½ Cts. Sumatra Sigaar, wat en smaak en geur betreft overtreft deze vele in den handel zijnde 3 Cts. Sigaren. Zij voldoet aan de hoogste eischen welke men kan stellen aan een Sigaar in dien prijs.

Wat ik adverteer is waarheid, om dit te bewijzen lever ik voor éénmaal een proefkistje van 50 stuks franco voor / 1.25, bij nabestelling wordt alleen geleverd bij 200 stuks franco voor / 5.—, bij 300 stuks / 7.50, bij 500 stuks / 12.— franco levering na ontvangst van postwissel of ook wel bestelling per briefkaart, waarna later over het bedrag wordt beschikt.
Monsters 2, 3, 4 en 5 Cts. Sigaren op aanvraag franco levering.

Aanbevelend,

A. J. M. GOOTE, Sigarenhandel, AMERSFOORT.

EISMA & Co's Bank

Noordeinde 20,
's GRAVENHAGE

„EFFATHA“.

Aan Heeren correspondenten en allen die iets aan den penningmeester hebben te zenden wordt hierbij medegedeeld, dat vanaf 1 Augustus NIET MEER de Heer Jhr. J. J. VAN ASCH VAN WIJCK te Utrecht, maar de Heer

W. L. B. DEN BLAAUWEN te 's GRAVENHAGE, Stadhouders plein No. 152 de Penningmeester is der Vereniging „Effatha“.

HET BESTUUR.

ZIJN VERSCHENEN:

H. J. OLTUUIS, De Doopspraktijk der Gereformeerde Kerken in Nederland. 1568—1816.
Met eenige illustraties / 2.50.

Dr. J. D. DE LIND v. WIJGAARDEN, De Staf van Aäron.

Twaalf leerredenen. Ingen. / 2.10. Gebonden / 2.50.

Christendom en Maatschappij.

Een serie brochures onder red. van Dr. H. VISSCHER en Mr. P. A. DIEPENHORST.
Per Serie van 10 nrs. / 3.50.
No. 3 verschijnt dezer dagen.

Uitgaven van G. J. A. RULJS, Utrecht.

Gereformeerd Gymnasium AMSTERDAM.

Verschenen is bij J. W. A. VAN SCHAIK, Willemsparkweg 15, Amsterdam, het programma voor den cursus 1908—1909. Prijs / 0.25.
De boeken voor deze inrichting zijn alle voortdurend en worden op de gebruikelijke voorwaarden en in den kortst mogelijken tijd geleverd.

R. C. VERWEIJCK.

Vragenboekje op de Leerplichtwet ten dienste van ouders, onderwijzers, enz.
Prijis f 0.25.

Amsterdam. W. KIRCHNER.

Lezers van

Dag- en Weekbladen

IN DE

Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen op de Perrons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk.

Laat ze vooral niet in den wagen liggen.

Boek- en Courantdruckerij:
ROKKEBROEK & BAKELS.
Amsterdam

Dit blad wordt geregeld bijgedragen van medewerkers in blad betreft te adresseren aan de ADMINISTRATIE; B. Inzendingen, die later dan kunnen voor het nummer v

„Geren offeran

In we zijn do lichaams éénmaal

Een begane zonde m gaat bij wat men klein noemen, die onrustige i weg. We leven te s verdriegt den anderen, Gods heilige wet is vaal was de zonde, die we b ernstiger; was 't een z karakter, dan waarin we vooral, had ze gevolgen, zien, en waarbij ook and dan gunt zulk een zon dan wordt ze een dor herinnering die ons hi de ziel er zich op, om te krijgen. Begaan is i middel om ze in haar doen, en ze zóó uit t te nemen en in verge dat ze ons door haar steekt, en door den Hij aan ons denkt, t worde?

Voor die harde v ernstige zonde beging, i alle volk gestaan, en h vraag was steeds en z zonde door het brengen Niet alsof het offer uitschuld en zonde gebrac lof-offers en offers ter al en gevaar liepen er me offer als offer is zoo. Abels offer behaagt G offerande. De patriarch aller geloovigen, doet Israel wordt door God; dienst van allerlei off steeds was onder deze off voor de zonde. Lezen dat hij, uit beduchthei bij hun feestmaal hun ten, lammeren slachthe Laat nu de vraag ru de werking van zulk de zonde voorstelde. E rus, de ander begreep dat aller doel was verra als die doen gevonden zonde niet meer, en go begaan was.

Vandaar dat ge in ell eeredienst, bij elke hand steeds en overal de off vindt. Niet altoos, maar de offerande van iets d offer op het altaar gedo een vogel, een ram e kind, als bij den Moloc Dit laatste was vree ried dan toch, dat men en zonde ernstig opvatt der zonde' moest weg. I komen. En vandaar het de offerande.

Slechts één religie, di tenheid, deed het zonde later hierin niet berust onbloedig misoffer de zonde te herstellen. M Reformatie brak men uit onzen eeredienst i en elke offerande gewee

Geen offerande meer grondtoon van onze aan

Niet natuurlijk, alsof offerande voor de zonde klaren. Integendeel, tro lijk belijden we, dat z zond worden, en dat geen verzoening besta

Alleen maar, we aan jubelend, de betuiging d tus „met éne offeran vo'maakt heeft een worden“.
Geen aparte verzoeni zonde. Niet bloem voor blad, en tak voor tak v der zonde ontsmet, m der zonde met al wat er op éénmaal verzoend. onze daden en woorden onzen persoon, op heel geheel ons innerlijk we alles door éne offer verzoend in het bloed i lam, omdat in dat bloe Maar door die offer is met zonde en schu kend. Ziende op het K